

Universitätsbibliothek Paderborn

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XVI. Caussae huic Patres aliquot suffragantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

ciores sint, quam homines; cum spiritualis naturae sint, homines vero corporeæ, & crassiores. Imprimis vero perlegi velim locos Origenis ab Hieronymo de promoto Epist. 59. ad Avit. cap. 1, in quibus rationis participes naturas jumentorum corporibus colligari propter delicta assertur; Dæmonum, hominum, Angelorumque naturas simul permutari ac permisceri; siderum ipso forum animas, ut pote ratione præditas, ob peccata his suis adiunctas corporibus, qua vel plus, vel minus luceant, prout recte vel male se gesserunt.

Epiphanius in Synesi Tomi 1. lib. 2. cap. 18. Quod autem scribit Epiphanius docuisse Origenem defuturos aliquando Angelos, sic intelligendum est, futuram olim rerum omnium conversionem & *ταύτας τις οντότητες*, redituraque ad pristinum statum omnia, Angelosque adeo, ac Dæmones eodem futuros loco quo fuerunt, antequam virtutibus suis vel peccatis ad Angelorum, Dæmonumque naturam adiungi meruerint. Recte id iuxta Origenis sententiam exponit Iustinianus in Epistola ad B Quintam Synodum, quam recitat Cedrenus.

XV. Veruntamen perspicuis licet & illustribus testimoniis deliramenta ejusmodi Adamantius saepe prodiderit, aliquando tamen, quasi Penelope telam retexens, priora videtur retractare. *Vide ergo*, inquit Homil. 2. in Levit. ne fore te esse, quem Paulus dicit pacificasse per sanguinem suum, non solum qua in terris, sed & qua in celis sunt, idem ipse sit virulus, qui in celis quidem non pro peccato, sed & pro munere oblatus est: in terris autem, ubi ab Adam usque ad Moysæ regnavit peccatum, oblatus sit pro peccato, & hoc est passum esse extra castra. Ex hujus loci contextu, si quis attendat, efficiut illud, in celo peccatum non admitti. Homilius quoque in Num. 13, cum quaslibet, eur ne a Balaamo Dæmones invocentur, prohibet Deus; responderet idcirco factum illud, quod vel arbitrij suiflet Dæmonibus relinquenda libertas, eorumque C furoribus & imperiis permittendus Populus Dei; vel arbitrij libertate spoliandi suissent ijdem, ne in Israëlitæ impotenter defavirent. Postremum hoc si fuislet, hoc erat, inquit, damnasse rationabilem creaturam, & ante tempus intulisse judicium, & impeditæ omnibus, qui aduersum eos in agone poterant coronari. Quasi Dæmones in iudicio adversus fe olim statuendo jus libertatis tandem aliquando amilliri sunt. Quod quanvis non liquido ex superioribus, neque necessaria consequentia cogatur, eo tamen videtur loci hujus inclinare sententia, & a prioribus placitis recedere. Cum præfertim libr. 1. *περὶ αἰχμῶν*, cap. 6. de Angelorum libertate accuratius acturus, & dogmata supra ventilata fuse propositurus, ita proloquatur:

Quia quidem à nobis etiam cum magna metu & cautela dicuntur, discentientibus magis & pertinacientibus, quam pro certo ac definito statuuntur. Indicatum namque à nobis in superioribus est, de quibus D manifesto dogmate seruandum sit, quod & pro viribus nos fecisse puto, cum determinate loqueremur. Nunc autem disputandi specie magis, quam definiendi, prout possumus, exercemur: cumque cap. 8. hujus libri sic disputet: Secundum nos vero nihil est in omni rationabili creatura, quod non tam boni quam mali sit capax: sed non continuo quia diximus nullam esse naturam que non possit recipere malum, idcirco confirmamus omnem naturam recipisse malum, id est malum esse effectum: sed sicut est dicere quod omnis hominis natura recipi ut possit navigare, non tamen ex eo omnis navigabit: & iterum, omni homini possibile est dicere artem Grammaticam, & medicinam; non tamen idcirco ostenditur omnis homo vel medicus esse, vel Grammaticus: ita si dicimus nullam esse naturam que non possit recipere malum, non tamen continuo etiam recipisse malum designamus. Nam secundum nos ne Diabolus quidem ipse incapax fuit boni; non tamen idcirco quod potuit recipere bonum etiam voluit, vel virtuti E operam dedit: & paulopost: Et est altissimum iste ordo rationabilis creatura, qui se ita præcepit nequitie dedit, ut revocari noisi magis quam non possit, dum scelerum rabies jam libido est & delecat: & cum libr. 5. Commentari. in Epist. ad Rom. postquam voluntatis libertate prædictam esse natu ram quamlibet rationis compotem confessus est, non ea perinde uti doceat: Quid autem est, inquit, quod in futuris facilius tenet arbitrij libertatem, ne rursum corrut in peccatum, brevi nos sermonem Apostolus docet, dicens: Charitas namquam cedit; idcirco enim & fide & spe major charitas dicitur, quia sola erit per quam delinqui ultra non poterit: deinde subiiciat: Et ideo merito charitas, sola omnium maxima est, omnem creaturam consinebit à lapsu, tunc cum erit Deus omnia in omnibus: quod Apostoli auctoritate confirmat, qui nulla re, quantumlibet gravi & molesta, à Christi charitate se divelli posse declarat: cumque Tomo 17. in Matthæum, p. 488, 489, F cum quereret annon homines pietate insignes Angeli evadant, dubitantes se & incertum hac perscrutari dicat: cumque alio loco, postquam de Angelis quid sentiret explicavit,

Orig. apud Hier. Epist. 19 ad Avit. cap. 1. ne penitus intralata viderentur.

XVI. Iam vero eequi damnosæ huic causæ suffragentur, anquiramus. Ac primū Angelos & homines hypothal quidem dispare, at eamdem habere naturā dixit Ioh. Damasc. Ejusdē vero esse Angelos inter se naturę tanto consensu Patres affirmarunt, ut hanc fuisse Ecclesiæ universæ doctrinam à nonnullis proditum sit: bene autem vel male agere posse Angelos & Dæmones, post Origenem viri graves opinati sunt. Ambrosius hunc exponens Pauli locum ad Ephes. 3. 10, Dæmones ab errore revocari posse per Ecclesiam, & à Dia-

A boli consortio segregari censuit. Hieronymus in eiusdem Epistola cap. i. v. 22. *Cui autem omnia, inquit, idest Angelii, Throni, Dominationes, Potestates, & Virtutes cetera, quae numquam fuerint contraria Deo, ejus pedibus subiciantur, videtur obscurum. Potest itaque responderi quod absque peccato nullus sit, & fidem ipsa non sunt munda coram Deo, omnisque creatura paveat Creatoris adventum. Unde & crux Salvatoris non solum ea que in terra, sed etiam ea que in celis erant purgasse perhibetur: & paulo superius in hujus capituli vers. 20. Si autem sunt Principatus, & Potestates, & Virtutes, & Dominationes, necesse est ut subiectos habeant, & timentes se, & servientes sibi, & eos qui sua fortitudine roborentur. Quae distributiones officiorum, non solum imperientiarum, sed etiam in futuro seculo erunt, ut per singulos profectus, & honores, & ascensiones, & descensiones, vel crescat aliquid, vel decessat, & sub aita atque alia Potestate, Virtute, Principatu, & Dominatione fiat.* Atque B haec cum Rufini reprehensionibus & censuris exagitata fuissent, sic excusare conatur Hieronymus: *Sin autem putat & incircum me Origenem sequi, quia profectus & honores, ascensiones, & descensiones; incrementa, & immittiones in expositione mea posui, sciat multum interesse, de Angelis, & Seraphim, & Cherubim dicere Dämones, & homines fieri, quod affirmat Origenes, & ipsos inter se Angelos diversa officiorum genera esse sortitos, quod Ecclesia non repugnat. Quomodo & inter homines ordo dignitatum ex laboris varietate diversus est, cum Episcopus & Presbyter, & omnis Ecclesiasticus gradus habeat ordinem suum, & tamen omnes homines sunt: sic & inter Angelos merita esse diversa, & tamen in Angelica omnes persistere dignitate, nec de Angelis homines fieri, nec rursum homines in Angelos reformati. Hoc Origenis inter & Hieronymi doctrinam intertelet, quod unus esse natura Angelos & animas ille autem erit: at pro meritis, gradibus fuisse diversis constitutos, C & varia obiisse officia, que tamen subinde pro meritorum ratione permutentur, vel altius ascendendo, vel ad inferiora prolabendo: atque hujus vicissitudinis gradus esse Angelorum, hominum, ac Dämonum naturam. Hieronymus vero Angelorum quidem naturam ab humana fecerit, sed varios illos gradus & ordines Angelis pro virtutibus & meritis ita assignatos existimavit, ut ad superiora etiamnum aspirent, & bene agendo perveniant, vel male agendo ad inferiora devolvantur, & alii, aliquę vel Potestati, vel Principatu subjiciantur, futurasque etiam hujusmodi permutationes in aeternum, sed intra natura Angelicę fines.*

Angelos agre quidem, sed peccare tamen posse sciscit Basilius Homil. in Psalm. 32, sicut
in capitulo 11 dicitur: *τόν μύρου εἰς απολύτην δέρεται τὸ ἄγαν πνεῦμα τὸ ἔχοντας*. Agre ad mai-
litiam converti posse, constantiam illam in virtute, beneficio sancti Spiritus habentes. Maximus in
cap. 11. Dionysii De coelest. Hierarch. quod gratia divinae acceptum erat referendum, ad
Angelorum affectum, & comparatum quemdam habitum retulit, quod plane Origenianum est: *ιερὸν δὲ, inquit, κανθαρίστα τοιούτον λογοθέατον, τὸν οὐδέ τις θεός τοιούτον κατί-
νει, οὐ ταῖς αὐτοῖς αἰτίαις αὐτῷ παρήκαλπεν. οὐτοὶ οὐτοὶ αἱ θυσίαι τοῦ θεοῦ εἰστούσι, οὐτοὶ τὴν
τινὰ μήτερά τοιούτην στρατεύονται, οὐτοὶ οὐτοὶ θελοντος. τούτοις τούτοις τούτοις τούτοις
κακούσιοι εἰσι τοιούτοις, οὐτοὶ τοιούτοις εἰσι τοιούτοις, οὐτοὶ τοιούτοις, οὐτοὶ τοιούτοις, οὐτοὶ τοιούτοις*. Littere enim pie dicere aggredi, Deum illorum cupiditatis motum
previdentem, ordinis illorum ipsiis dignos induxit: ex quibus nemo quidem acribit excidere ipsos posse
propterea quod habitum quemdam ab hominibus obtinere ex vehementi desiderio: Angelos vero, possemus
nempe ordines ad negotium forisasse converti posse. Eos quippe dixit Circum mundanos: ex quibus existi-
mo fuisse aliquando Diabolum, priusquam decidaret. Quae est Gregorio Nazianzeno aliqua ex parte
Maximus videtur translata: is enim cum alibi, tum Orat. 38. ut auctor sit, ad auctor-
veneris Angelos esse vult, quod a Deo valde ob propinquitatem illustrentur: hac autem in-
feriora quia peccatis obnoxia sunt, secundaria tantum luce frui. Simile est illud Nemesis
libr. De natura hominis, cap. 41. πάλιν ἡ τούτων τὴν αὐλανθεῖσα φύσιν τοῖς τελείοις εἰσὶ τὴν κοι-
νωνίαν τῇ φύσει τοῖς αἰθερίοις τοῖς τοξεύοντα καλλιεργείαις, μετάδοσις εἰσὶ τῷ πλάνῳ ἐξαντλούσι τὴν φύσιν τοῖς τοξεύοντα καλλιεργείαις, τῷ τούτου τοξεύοντος τῷ μηρυγελον κρυπτῷ τῷ φέρεται τῷ τοξεύοντα καλλιεργείᾳ, τῷ πλάνῳ τοξεύοντι τῷ τοξεύοντα καλλιεργείᾳ, τῷ τοξεύοντα καλλιεργείᾳ, τῷ τοξεύοντα καλλιεργείᾳ. Rursum ex his que materia expertes sunt, quacun-
que in locis terre propinquis versantur, ob societatem quam habent cum hominibus circa res gerendas oc-
cupantur, ceteris mutabilioribus sunt. Quacunque autem propter natura præstantiam ad Deum per affi-
ctum accidunt, & per illius contemplationem beatitudine fruuntur; ad seipso & Deum solum conver-
se, à rebus agendis & materiis omnino se ipsa segregant; contemplationi vero & Deo se conjunxerunt,
immutabiles manent. Quid quod Iohannes Damascenus libr. 3. De orthod. fid. cap. 4. An-
gelum cum peccatis & in tartarum detrusum fuisse docet, qui terrestris ordinis principia-
tum tenebat, cuique custodienda terra cura a Deo commissa fuerat? Germanissimum
vero Origenismum sapient illa Evagrii: *τραχεῖς τοι γῆρας τῷ βεβιντού στρατεύονται, οὐδὲν δὲ τῷ γένετο
τὸ δέρεντον τῷ αἵρετον, οὐδὲν τῷ γένετον συνιστεῖν. Βνυσκήσις όρδον Virtutum celestium, aut
tutus ex inferioribus, aut tutus ex superioribus, vel ex superioribus & inferioribus constat. Multo vero
magis illa: οὐδὲν μετεντραστατας & αρχαγγελικης φυσικης καταστασης τοι.* Ενδι τοις λυτρατο-

ORIGENIANORVM

78
*deianorvmq[ue] ad Terram. Et q[uod] ab aliis vobis d[icitur] q[uod] dicitur deo? Ex Angelico ordine, & Archangelico animalis ordo existit: ex animali autem Demoniacus & humanus: ex humano autem Angeli sursum Demonsque sunt. Vtrumque locum adducit Maximus in cap. 6. Dionysii de eccles. Hierarch. Favet eidem opinioni de Angelorum progressibus & conversionibus sententia quaedam Tertulliano ab Augustino affecta, quae animas hominum nequam post mortem in Daemones convertim iei decernit. Quamquam in Tertullianista crimen istud derivat Isidorus libr. 8. Origen. cap. 6. His ipse quem dico Hispanensis Isidorus nonnulla habet Origensem olentia libr. 7. Orig. cap. 5. Angelorum autem vocabulum, officij nomen est, non natura, cuius pronuntiati rationem hanc affert: Semper enim Spiritus sunt, sed cum mutantur, vocantur Angeli. Vero, sed de nomine questionem habet Isidorus. Origenes autem eamdem locutionem alio sensu usurpavit: id enim sibi voluit: naturas illas quae Angelica dignitate fruuntur, non id natalium jure fuisse confeceutas, sed virtutibus suis fuisse promeritas. Subdit deinde Isidorus: *Vnicuique etiam, sicut predictum est, propria officia sunt inservita, que eos promovisse in mundi consta exordio.* Plane *æxistere*:*

XVII. Nec suffragiis modo, sed ratione etiam pugnare potest Origenes, & aliqua saltem doctrina sua capita defendere. Nam ordinum & graduum illa, quam-dixi, permutatione catenus admitti potest, si servato naturam in hominibus & Angelis discrimine, homines per gratiam, parem Angelis beatitudinis & gloria gradum consequi posse dicamus. Probat autem istud Angelicus Doctor part. 1. q. 108. a. 8. atque illud esse dicit, *Homines ad ordines Angelorum assunt.* Huic vero Hieronymi criminationi, qua eo progressum Origenem queritur, ut rationis participes animas in brutorum corpora devoluti opinatus sit, opponi posset illud Origenis testimonium e libr. 1. *Æxistere*, cap. 7. nisi Rufini Interpretis dubia esset fides: illa sane nos nequam recipienda censens, que & a quibusdam superficio vel requiri vel adstrui solent, id est, quod anime in tantum sui decepsam veniant, ut natura rationalis ac dignitatis oblite etiam in ordinem irrationalium animalium, vel bestiarum, vel peccatum devolvantur..... Que nos non solum non suscipimus; sed & omnes has assertiones eorum contra fidem nostram venientes refutamus atque respuimus. Atque haec enucleatus perseguemur infra, cum Origenis de Metapsychosi documenta scrutabimur.

Ex superioribus Adamantij circa Angelici arbitrii libertatem, & etiamnum perseverantem bene vel male agendi facultatem placitis consecraria videntur illa duo; aliorum adhortationibus, exemplis, & institutionibus ad meliora proficere posse Angelos, & mortis Christi beneficis gaudere; alterum, gestorum rationem olim reddituros, & extremo examini ac judicio subditum iti. Prius illud partim iam supra attigimus, cum ageremus de taxatione sanguinis Christi (ut scholastico more loquar) & utrum ad Angelos effusi Christi sanguinis gratiam prorogaverit Origenes quereremus. Nunc vero ecquid alienis praceptis informati eos, & ad virtutem arrigi, vel institutionibus eruditri autemaverit, perpendamus.

Eph. 3. 8.^{10.} Pauli Apostoli ad Ephesios scribentis verba haec sunt: *Mibi omnium sanctorum minimo data est gratia hec in Gentibus, evangelizare in vestigabilis divinitas Christi, & illuminare omnes quae sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in Deo qui omnia creavit, ut innescat nunc Principatus & Potestatus in coelestibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei.* Hæc antiquis Ecclesiæ Patibus causam dederunt, cur crederent pleraque Dei mysteria Angelos per Ecclesiam didicisse, non ea quidem quæ Dei natura necessario insunt; illa siquidem cognoverunt omnes, cum semel iis contuerint Dei facultas concessa est; sed quæ libere Deus & fornicatus operatur, corum deum cognitionem fuisse per Ecclesiam adeptos. Gregorius Nyssenus Homil. 8. in Cantie. ita Pauli locum interpretatur, sumمام & admirabilem Dei potestatem, quæ omnia de nihilo solo verbo condidit, Angelos quidem absque Ecclesiæ ope intellexisse: cognovisse vero per Ecclesiam Incarnationis, Redencionis, Crucis, & mortis Christi mysteria. Tum dubitamus proponit equid in Ecclesia quæ Christi corpus est, ut pote eius Sponsa, Sponsum ipsum habentes sibi non visum confixerint. Chrysostomus præterea, cum alibi, tum memoratam Pauli sententiam Commentariis suis illustrans, F liquido declarat Angelos rerum sibi antea occultarum, & ignotatum notitiam ex ipso Apostolorum ore comparasse, & in iis rebus præcipuum fuisse Gentium ad Christi fidem conversionem, Angelis antea ignoratam. Accedit ad eandem opinionem Hieronymus libr. 2. in Epist. ad Ephes. cap. 3. v. 10, & multiplicem illam sapientiam Angelis ignoratam vitæ Christi mysteria contineri docet. Hos alij complures fecuti sunt. At cum nonnulli ex iis sic eruditos crediderint per Ecclesiam Angelos, quasi rerum testes & consciens, quæ sententia ad veritatem proprius accedit; alij quasi discipulos; posterioris hujus dogmatis auctor fuisse videtur Origenes. Sic enim perorat Homil. 23. in Luc. *Dacet igitur Salvator noster, & Spiritus sanctus qui locutus est in Prophetis, non solum homines, sed etiam Angelos & Virtutes invisibilis. Quid loquar de Salvatore? Prophetæ quoque ipsi & Apostoli, omne quod resonant, non*